

4/7/84

ELLLENGUATGE

Què hi ha, aquí?

És ben sabut que el pronom adverbial *hi* es combina amb les formes de tercera persona del singular del verb *haver*, i que el resultat d'aquesta combinació són frases impersonals —*hi ha*, *hi havia*, etc.—, amb les quals es denota l'existència o la presència d'algú o d'alguna cosa: *Hi ha el teu amic*, *Hi havia moltes coses a dir*. En aquestes frases, el pronom *hi* deixa d'exercir —fins a cert punt— la seva funció de complement circumstancial del verb i més aviat es pot dir que s'integra en el seu significat. En tot cas, no es considera mai que el seu ús sigui pleonàstic, tal com s'esdevé amb d'altres verbs, per fet que en l'oració hi hagi un complement de lloc expressat per un grup nominal (introduït, és clar, per la preposició adequada) o per mots adverbials com *aquí*, *allí*, *on*, etc. Així, el bon ús demana de suprimir l'adverbi *hi* en construccions com *s'hi està més bé al bosc que a la platja* o com *Vam visitar la casa on hi vivia el poeta*, perquè hi és clarament pleonàstic i no hi ha cap raó, ni idiomàtica ni esti-

lística, que l'hi justifiqui, però és impossible de suprimir en *Hi havia més gent al bosc que a la platja* o *Vam visitar la casa on hi havia un museu dedicat al poeta*, construccions de les quals no dirà nigú que són pleonàstiques.

Aquesta capacitat del pronom *hi*, formant part de *haver-hi*, de coincidir amb expressions adverbials de lloc com *a casa*, *a la plaça*, *a la sala*, *al carrer*, etc., sense formar pleonasma, fa que molts no pensin a assenyalar el valor emfàtic que tenen —que és lògic i normal, que tinguin— certes construccions, cosa que es fa amb la inscripció d'una coma, que separa un terme —l'adverbial— en aposició. El qui no escriu mai *Què hi tens a la cartera?* sinó *Què tens a la cartera?* (sense *hi*), o bé *Què hi tens, a la cartera?* (amb una coma), pot ésser capaç de no escriure sinó *Què hi ha a la cartera?*, en què la presència o intervenció del pronom *hi* no demana necessàriament, com en el cas anterior, l'ús de la coma, sense pensar que és molt possible que l'escriptura correcta hagi d'ésser, precisament, *Què hi ha, a la cartera?* Depèn del sentit, és clar. És a dir, de les circumstàncies en què usariem aquestes frases. *Què hi ha a la cartera?* és una pregunta sense antecedents, freda, objectiva. En canvi, *Què hi ha, a la cartera?* és una pregunta emfàtica, feta en una circumstància en què ja s'ha parlat d'una cartera, i és, de fet, la més freqüent i habitual, la més pròpia del llenguatge col·loquial.